

4 mei 2026

Vanavond zijn wij hier samen stil.

Stil om te herdenken. Stil om te herinneren. Stil uit respect voor allen die hun leven verloren door oorlog en geweld. Voor militairen. Voor verzetsmensen. Voor vervolgd. Voor burgers. Voor alle slachtoffers, van toen en van later.

Herdenken lijkt soms iets van lang geleden. Iets uit boeken. Iets uit zwart-witbeelden. Maar voor veel families is de oorlog nooit echt verleden tijd geworden. Ook in mijn familie niet.

Mijn vader werd geboren in 1930 en groeide op aan de Uiterweg, hier in Aalsmeer. Hij was tien jaar oud toen de oorlog begon. Een kind nog. Geboren en getogen in dit dorp.

Aalsmeer draagt nog altijd voor sommigen het harde predicaat van een NSB-bolwerk. Dat heeft mijn vader altijd diep geraakt. Want dat was niet zijn verhaal. Niet het verhaal van zijn familie. Zij deden niet mee met de bezetter. Ook in een dorp waar werd weggekeken, waar werd verraden, waar mensen op Joden jaagden, waren er ook mensen die dat niet deden. Mensen die wisten: dit is fout.

Mijn vader heeft nooit honger gehad, maar hij heeft wel angst gekend. En angst vreet zich ook in een kinderziel.

Hij kon vanaf huis de rookwolken van het gebombardeerde Rotterdam zien. Een jongen van tien.

Kijkend naar de horizon. En zien dat daar een stad brandt.

Dat beeld heeft hem nooit meer losgelaten.

Mijn moeder was jonger.

Zij werd geboren in 1934, in de Fresiastraat in Amsterdam-Noord. Zij was zes jaar toen de oorlog begon.

Haar vader, mijn opa, was treinmachinist. In het laatste jaar van de oorlog moest het hele gezin onderduiken.

Ook zij heeft dingen gezien die een kind nooit zou mogen zien.

Vlak na Dolle Dinsdag is er op hen geschoten. En tijdens de hongerwinter zag mijn moeder dode mensen op straat liggen.

Dat zijn geen grote historische begrippen meer. Dan gaat het niet meer over “de oorlog” als abstract iets.

Dan gaat het over een kind dat de wereld niet meer vertrouwt.

Over een gezin dat moet verdwijnen om te overleven.

Over angst. Over verlies. Over trauma dat niet ophoudt op de dag van de bevrijding.

Zelf ben ik geboren in 1966. Voor mijn gevoel was dat ver na de oorlog. Maar in werkelijkheid was dat niet zo.

De oorlog was thuis nog aanwezig. In verhalen. In stiltes. In emoties.

In dingen die niet altijd werden uitgesproken, maar wel voelbaar waren.

Ik behoor tot een generatie die die verhalen nog heeft meegekregen.

Een generatie die de oorlog niet zelf heeft meegemaakt, maar wel de schaduw ervan heeft leren kennen. En ik beseft steeds meer: ook die generatie verdwijnt langzaam.

En daarmee verdwijnen ook de stemmen. De gezichten. De persoonlijke herinneringen.

Juist daarom moeten wij blijven vertellen.

Want oorlog is niet heroïsch.

Oorlog kent geen winnaars. Oorlog kent alleen slachtoffers.

Mensen die sterven. Mensen die overleven, maar nooit meer helemaal vrij worden van wat zij hebben gezien. Kinderen die hun jeugd verliezen. Families die voorgoed getekend raken.

Dat is waarom wij herdenken.

Niet alleen om terug te kijken. Maar ook om vooruit te kijken.

Om onszelf de vraag te blijven stellen: wat doen wij als vrijheid onder druk komt te staan?

Wat doen wij als mensen worden uitgesloten?

Wat doen wij als haat, ontmenselijking en machtsmisbruik weer gewoon beginnen te lijken?

Want oorlog ontstaat niet ineens. Hij begint klein. Met weggijken. Met ontmenselijken.

Met het normaal maken van onrecht. Met zwijgen waar gesproken moet worden.

Daarom is herdenken niet alleen herinneren. Het is ook waarschuwen. En het is kiezen. Kiezen voor menselijkheid. Kiezen voor rechtsstaat. Kiezen voor moed. Kiezen voor vrede.

Het bekende gezegde luidt:

“Een volk dat voor tirannen zwicht, zal meer dan lijf en goed verliezen, dan dooft het licht.”

Dat is geen zin voor in een geschiedenisboek. Dat is een opdracht. Ook voor ons. Ook nu.

Want oorlog ligt altijd op de loer. Niet alleen ver weg. Maar overal waar vrijheid kwetsbaar wordt, waar macht belangrijker wordt dan menselijkheid, en waar de ene mens de andere niet meer als mens wil zien.

Vrede is daarom niet vanzelfsprekend. Vrede is een keuze. Een opdracht. Een weg die wij iedere dag opnieuw moeten bewaken.

Vanavond herdenken wij de doden. Met eerbied. Met verdriet. Met dankbaarheid. Maar laten wij ook beloven dat wij hun verhalen niet laten verdwijnen. Dat wij blijven benoemen wat oorlog werkelijk is. Dat wij onze kinderen en kleinkinderen blijven vertellen wat er gebeurt als vrijheid verloren gaat.

Opdat wij nooit vergeten.

En opdat het licht niet dooft.

Judith Keessen

FlorAalsmeer